

Траченко Л.А.
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, Україна
e-mail: auditor.kandidat@ukr.net

СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У КОНТЕКСТІ ВИМОГ МІЖНАРОДНОГО СТАНДАРТУ ISO 9001:2015

Ефективне управління вищим навчальним закладом (ВНЗ) в умовах сучасних ринкових відносин набуває особливо актуального значення у зв'язку з появою нових вимог, що висувуються ринком праці, учасником якого є вища школа. Вступ України до Світової організації торгівлі, приєднання до Болонського процесу, інтеграція в європейське співтовариство вимагають від вищих навчальних закладів впровадження нових підходів до забезпечення та постійного поліпшення якості освіти. Дієвим механізмом реагування на вимоги та досягнення зазначених цілей ВНЗ є система управління якістю (СУЯ) в контексті вимог міжнародного стандарту ISO 9001:2015, яка орієнтована на задоволення потреб споживачів освітніх послуг. Створення, впровадження і сертифікація СУЯ вищого навчального закладу відіграють суттєву роль у забезпеченні їхнього сталого розвитку, спрямовані на постійне поліпшення якості надання освітніх послуг та є одним із можливих шляхів збереження конкурентних позицій на ринку вищої освіти.

На нашу думку, факторами, що визначають необхідність впровадження міжнародного стандарту ISO 9001:2015 в діяльність вищих навчальних закладів, є:

- інтеграція України до загального Європейського простору вищої освіти;
- формування єдиних критеріїв і стандартів гарантії якості освіти Європейських країн;
- міжнародні зв'язки та впровадження програм подвійних дипломів;
- значне посилення конкуренції між вищими навчальними закладами на ринку освітніх послуг і трудових ресурсів;

- наявність державної системи зовнішнього контролю якості вищої освіти.

Вагомим аргументом щодо доцільності впровадження СУЯ в діяльність ВНЗ є сучасний розвиток соціально-економічних систем, що характеризується особливостями, такими як: підвищення рівня інформатизації та автоматизації елементів операційних та управлінських процесів; глобалізацією конкуренції та посиленням ролі менеджменту знань в управлінні системою; внутрішніми та зовнішніми ризиками тощо.

Запровадження СУЯ в діяльності ВНЗ відіграє сьогодні значну роль у забезпеченні їхнього сталого розвитку та є одним із можливих шляхів збереження конкурентних позицій на ринку освітніх послуг (рис.1) [1, с.105].

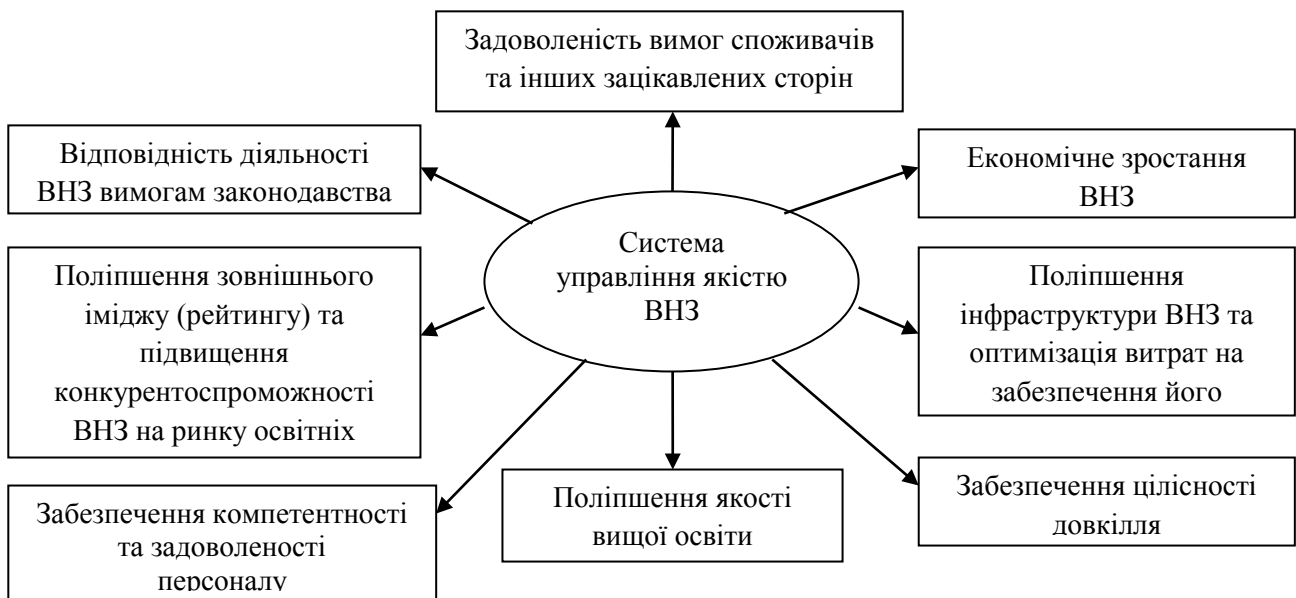

Рис.1. Роль системи управління якістю у сталому розвитку ВНЗ

Суттєвим у версії стандарту ISO 9001:2015 є підвищення уваги до взаємовідносин менеджменту управління якістю із системою менеджменту організації. Зокрема, обов'язковою вимогою стало визначення «контексту організації», який визначає вплив внутрішніх і зовнішніх факторів на результати діяльності ВНЗ та потреби й очікування зацікавлених груп споживачів, зокрема, абітурієнтів та роботодавців. Останні тенденції розвитку системи вищої освіти України свідчать про перехід ВНЗ на стратегічне планування, тобто активне впровадження принципів ризик-орієнтованого

менеджменту. Для цього, згідно вимог стандарту ISO 9001:2015, передбачається визначення ризиків, постійне їхнє оцінювання та прийняття управлінських рішень на основі оцінки. По суті, ця вимога є розвитком і доповненням принципу «прийняття рішень, заснованих на фактах», який було закладено в стандарті ISO 9001:2008. Застосування технологій і методів оцінки ризиків дає можливість ВНЗ більш ефективно проводити запобіжні заходи для забезпечення якісного надання освітніх послуг. Для більш ефективного управління ризиками ВНЗ доцільно застосовувати стандарт ISO 31000, який добре скорельований з ISO 9001:2015 та може служити методичною основою при впровадженні принципу прийняття рішень на основі оцінки ризиків у системі управління якістю [2, с.140]. З оцінкою ризиків безпосередньо пов'язаний «контекст організації», фактори якого впливають на досягнення поставлених цілей ВНЗ, оцінку впливу цих факторів (оцінку ризику) і розроблення заходів по зниженню ступеню ризику там, де це можливо. У цьому зв'язку розширюється і поняття зацікавлені сторони. Так, якщо в попередніх версіях стандарту ISO 9001 в якості головної зацікавленої сторони виступав споживач, то в новій пропонується ідентифікувати всі зацікавлені сторони, які по суті, є складовою частиною «контексту організації».

Таким чином, створення, впровадження та сертифікація систем управління якістю в контексті вимог міжнародного стандарту ISO 9001:2015 є дієвим механізмом забезпечення конкурентоспроможності ВНЗ, сталого розвитку та постійного поліпшення якості надання освітніх послуг.

Список використаних джерел:

1. Станкевич І. В. Адаптація систем управління якістю освітніх організацій до контекстних змін нової версії міжнародного стандарту ISO 9001:2015 / І. В. Станкевич, Л. М. Віткін, О. І. Глухова // Механізм регулювання економіки. - 2015. - № 2. – С.103-114.
2. Хімічева Г. І., Сокотун Ж. В. Застосування стандартів ДСТУ ISO 9001:2016 для побудови систем управління якістю ВНЗ Ж. В. / Г. І. Хімічева, Ж. В. Сокотун // Вісник КНУТД. – 2015. - №4 (88). – С.138-144.
3. Системи управління якістю. Вимоги: ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT). - К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016. - [Національний стандарт України].